

20.11.2021

Etelä-Karjalan liiton maakuntahallitus

Jakelu: Lausunnon antajat

Etelä-Karjalan liiton lausuntopyyntö lausuntopalvelussa

Etelä-Karjalan maakuntaohjelmasta 2022-2025 ja sen ympäristöselostuksesta - muutettu versio

Päivitetyn maakuntaohjelman nähtävillä olo ja saadut palautteet

Etelä-Karjalan liitto pyysi 4.9.2023 lausuntopalvelussa lausuntoa päivitetystä maakuntaohjelmasta ja sen ympäristöselostuksesta. Maakuntaohjelma liitteineen oli nähtävillä 1.-30.9.2023 myös liiton verkkosivustolla. Lausuntoja saapui yhteensä 4 kpl, joista 1 saapui määräajan jälkeen. Määräajan ylittymisestä oli ennakkotieto ja kaikki lausunnot huomioitiin jatkovalmistelussa.

Maakuntavaltuusto hyväksyi maakuntaohjelman 2021–2025 kokouksessaan 13.12.2021. Kevään 2022 Venäjän hyökkäyssodasta käynnistynyt toimintaympäristön muutos johti Etelä-Karjalassa maakuntaohjelman uudelleenarviointiin. Maakuntahallitus käynnisti 30.1.2023 päivitysprosessin ja päätti 28.8.2023 asettaa muutetun Etelä-Karjalan maakuntaohjelman 2022–2025 ja sen ympäristöselostuksen nähtäville.

Tausta

Maakuntaohjelma on lakisääteinen aluekehittämisen asiakirja. Etelä-Karjalan maakuntaohjelma sisältää kehittämistoimet vuosille 2022–2025 (maakuntaohjelma), älykkään erikoistumisen strategian (ohjaa EU alue- ja rakennepolitiikan toimia) sekä maakunnan vision ja kehittämissuunnat vuoteen 2040 (maakuntasuunnitelma). Maakuntaohjelma on valmisteltu vuonna 2021 laajassa sidosryhmäyhteistyössä.

Ohjelman päivittäminen kesken kauden ei ole tavanomaista. Etelä-Karjalassa kuitenkin katsottiin, että kevättalven 2022 tapahtumista lähtien aluekehittämisen toimintaympäristö on muuttunut tavalla, jolla päivittäminen on perusteltua. Päivitys rajattiin koskemaan selvästi muuttunutta strategisluonteista sisältöä eli Venäjä-yhteistyötä, EU ulkorajaohjelmaa (CBC-ohjelma) sekä maakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistä. Päivitys tehtiin Etelä-Karjalan liitossa monialaisena virkamiestyönä.

Lisäksi on todettava, että maakuntaohjelmaan sisältyvän älykkään erikoistumisen painotusten muuttamiselle ei nähty tarvetta. Päivitys ei siis koskenut myöskään maakuntaohjelman otteena erikseen julkaistua Etelä-Karjalan Innovaatiostrategiaa 2022–2025.

20.11.2021

Palaute muutetusta maakuntaohjelmasta

Lausunnon antajana oli neljä maakunnan kuntaa: Imatra, Lemi, Luumäki ja Parikkala. Yleisissä huomioissa todettiin, että päätös on tarpeellinen muuttuneen maailman tilanteen takia. Päivityksen todettiin vastaavan hyvin tai melko hyvin tunnistettuihin muutostarpeisiin. Lausunnoissa kiinnitettiin huomioita erityisesti saavutettavuuden (liikennejärjestelmä, tietoliikenne) ja turvallisuuden sekä huoltovarmuuden ja hyvinvoinnin näkökulmiin.

Panostusta toivotaan perusväylänpidon ja Karjalan radan kehittämiseen. Myös yksityistieverkko, väylien kunnossapito ja taajamien välisen raideliikenteen kehittäminen on lausunnoissa huomioitu. Liikenteen päästöjen vähentämiseen ja vähemmän kuormittavien liikennemuotojen kehittämiseen toivotaan panostuksia. Tietoliikenneverkkoon panostaminen nähdään niin ikään useammassa lausunnossa tärkeänä, jotta paikataan Itäisen Suomen heikompaa digitaalista saavutettavuutta.

Lausunnoissa kiinnitetään huomiota Etelä-Karjalan NATO-ulkorajaan, EU:n ulkorajayhteistyön merkitykseen sekä rajavalvonnan resurssien turvaamiseen. Turvallisuuden lisäksi myös huoltovarmuus on tärkeä näkökulma. Myös henkiseen huoltovarmuuteen ja epävarman tilanteen tuomiin haasteisiin toivotaan panostusta.

Toimeenpanoa koskevaan lukuun 6 osalta ehdotetaan rahoituksen kohdentamista erityisesti Kaakkois-Suomeen Venäjän rajan sulkemisen aiheuttamien vaikutuksen kompensoimiseksi ja maatalouden toimintaedellytysten ja ruuantuotannon turvaamiseksi.

Etelä-Karjalan liiton vastine:

Etelä-Karjalan maakuntaohjelma on aluekehittämisen yleispiirteinen ja tiivistetty suunnitteludokumentti maakunnan kehittämisen tavoitteista ja toimeenpanosta. Maakuntaohjelma ei kuitenkaan ole sellaisenaan edunvalvonta-asiakirja vaan maakunnallisia edunvalvontatavoitteita päivitetään ja terävöitetään jatkuvasti.

Lausuntopalautetta on arvioitu siltä kannalta, kohdentuuko se päivityksen ytimessä olleeseen sisältöön ja edellyttääkö se kirjausten tarkentamista. Muu annettu palaute huomioidaan osana maakuntaohjelman toimeenpanoa sekä uuden ohjelmakauden valmistelua, joka käynnistyy vuonna 2024 osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) laatimisella sekä muuta Etelä-Karjalan liiton suunnittelutyötä ja toimintaa erilaisissa verkostoissa.

Etelä-Karjalan liitto toteaa, että panostukset maakunnan saavutettavuuteen, liikenneväyliin sekä maakunnalliseen raideliikenteeseen ovat jo maakuntaohjelmassa kuvattuja tavoitteita. Ajan tasalle saatetuissa maakunnallisissa ja ylimaakunnallisissa liikennestrategialinjauksissa huomioidaan kattavasti liikennejärjestelmän kehittämisen tarpeita ja edunvalvontakärkiä. Annettua lausuntopalautetta voidaan hyödyntää myös osana Maakuntakaava 2040 valmistelua.

20.11.2021

Etelä-Karjalan liitto näkee NATO-jäsenyyden vaikutusten olevan tärkeä näkökulma osana uuden maakuntaohjelmakauden valmistelua. Ohjelmatekstiin on tehty tarkennus koskien NATO-jäsenyyden alueellisia vaikutuksia. NATO-jäsenyyteen liittyen on lisätty ”Yritteliäs eKarjala” osioon kirjaus ”Hyödynnetään NATO-jäsenyyden tarjoamat uudet mahdollisuudet Etelä-Karjalan kehittämisessä”. Ympäristöselostuksessa ollut kirjaus ”Suomen NATO-jäsenyys vakauttaa raja-alueen tilannetta ja mahdollistaa investointien jatkumisen geopoliittisessa epävarmuuden ajassa” on siirretty maakuntaohjelmatekstin jakson 5.1 osioon, jossa käsitellään kansainvälisyyttä.

Turvallisuus ja huoltovarmuus ovat teemoja, jotka ovat vahvasti nousseet aluekehittämisen agendalle viime vuosina. Näiden alueelliseen merkitykseen tullaan paneutumaan myös tulevassa liiton suunnittelutyössä. Turvallisuuden osalta maakuntaohjelman nykyiset kirjaukset painottuvat osallisuuden ja arjen turvallisuuden näkökulmiin, vaikka turvallisuusosaaminen laajemmin on myös mainittu. Huoltovarmuuden näkökulmaa on syytä kirjoittaa auki laajemmin uudella maakuntaohjelmakaudella. Henkiseen hyvinvointiin liittyen on kirjauksia, jotka sopivat myös epävarmuuden ajan keskellä kehittämisen painotuksiksi. Tällä hetkellä me-henkeä tuetaan mm. kulttuurikoordinaattorin kuntien kanssa tekemällä työllä.

Maaseudun kehittämiseen liittyen on lukuun 6 lisätty virke ”Maaseutujen elinvoimaisuus, maatalouden kannattavuus ja kotimainen ruoantuotanto on tärkeitä myös huoltovarmuuden näkökulmasta.” Ohjelmassa esiintyvä termi ”resilienssi” on likeinen käsite huoltovarmuudelle tasapainoisen aluekehityksen ja henkisen kestävyuden näkökulmiin sovellettuna.

Päivitetystä luvusta 6 oli maininta Itäisen Suomen erityistilanteeseen kohdennetuista tuista. Tähän yhteyteen on lausuntopalautteen perusteella lisätty virke ”Valtiovallan on varattava Itäisen Suomen visiotyön toimeenpanoon riittävät resurssit”.

Palaute ohjelman ympäristöselostuksesta

Ympäristöselostuksen osalta lausuntopalautteessa pohditaan hiilen sidonnan merkitystä ja tapoja sekä panostuksia biotalouden arvonn lisää nostavaan TKI-toimintaan. Raakapuun tuonnin vähenemisen paineet metsien käytölle pyydetään huomioimaan maakuntaohjelmassa ja ympäristöselostuksessa. Uusien elinvoiman lähteiden osalta huomioidaan myös olemassa oleva kaivannais- ja kiviteollisuus ja sen toimintaedellytysten kehittäminen ympäristövastuullisella tavalla.

Ympäristöselostuksen päivitetystä versiossa oleva maininta NATO-jäsenyyden investointiympäristöä vakauttavasta vaikutuksesta koetaan sopivammaksi maakuntaohjelman tekstin osana. NATO-ulkorajan ja sen seurannaisvaikutusten nähdään toisessa lausunnossa olevan tärkeitä huomioitavaksi maakuntaohjelmassa.

Etelä-Karjalan liiton vastine:

Etelä-Karjalan teollisia erityispiirteitä on luonnonvarojen hyödyntäminen ja jatkojalostaminen. Luonnonvarat ovat sekä uusiutuvia että uusiutumattomia.

20.11.2021

Maakuntaohjelmavalmisteluun aikana on kiinnitetty huomiota näiden toimialojen tarpeille ja potentiaaleille. Maankäytön eri tapojen yhteensovittaminen on tärkeimpiä ja vaikeimpia tehtäviämme. Ympäristöselostuksen päivityksessä on todettu metsäluontoon kohdentuvien vaikutusten yhteydessä rajan sulkeutumisen aiheuttama lisäpaine tuontipuuta korvaavista hakkuista näin ”Painetta metsien käytölle lisää osaltaan raakapuun tuontimahdollisuuksien väheneminen Venäjältä”.

NATO-jäsenyyteen liittyvä kirjaus on siirretty maakuntaohjelmatekstin osaksi aiemmin vastineessa mainitulla tavalla.

Lisätiedot

Laura Peuhkuri
Aluekehityspäällikkö
puh: +358 40 631 5970
laura.peuhkuri@ekarjala.fi